

Introduction
Presentació
Apresentação

Antonio CORTIJO¹
Vicent MARTINES²

En el present número de *Mirabilia/MedTrans* podem gaudir de les aportacions contingudes en 6 articles resultat d'anàlisis substancials quant a metodologia, recerca documental, bàsica i aplicada i amb vocació d'interdisciplinarietat.

Gema Belia Capilla Aledón (Universitat de València) analitza la construcció del discurs de la imatge d'Alfons el Magnànim com a conqueridor del regne de Nàpols. Tenia com a finalitat de legitimar la conquesta d'aquest gran regne en la mesura en què, alhora, es presentava com a *princeps* a la imatge del que l'Humanisme italià configurava, tot just a Nàpols, un dels pols irradiadors de l'Humanisme. En aquest pol, per aqueixa conquesta a mitjan segle XV i per la relació privilegiada amb l'ambient italià, ja des de la conquesta de Sicília a finals del segle XIII, la Corona d'Aragó farà aportacions a l'Humanisme i, alhora, se'n beneficiarà en gran mesura. Alfons el Magnànim es presentava amb una imatge –en podríem dir– de nova planta que volia reestructurar la forma del govern.

Sobre una altra “nova planta”, la relativa al decret homònim promulgat després de la victòria borbònica en la Guerra de Successió, que tan dramàticament va reestructurar l'organització de les Espanyes –de fet, tot volent reduir-la al singular–, s'ocupa **Rosa Calafat Vila** (Universitat de les Illes Balears). En concret, analitza el fet que el decret de Nova Planta

¹ [Center For Catalan Studies](#), University of California at Santa Barbara; RABLB.

² ISIC-IVTRA, Universitat d'Alacant; RABLB.

Antonio CORTIJO OCAÑA & Vicent MARTINES (orgs.). *Mirabilia / MedTrans 5 (2017/1)*

New Approaches in the Research on the Crown of Aragon

Nous aspectes en la investigació sobre la Corona d'Aragó

Novos aspectos nas investigações sobre a Coroa de Aragão

Jan-Jun 2017/ISSN 1676-5818

borbònic no va acabar, almenys, quant a Mallorca, amb l'estrangeria civil (i eclesiàstica), fins a 1808. Estudia amb detall les tensions a Mallorca entre els que no volien l'aplicació d'aqueix decret i els que "per amor al nou Estat" hi advocaven. Detalla també la implementació de polítiques d'extensió i afermament del nou poder "de nova planta" a partir del nomenament de bisbes no catalans ni illencs, i sí andalusos, a Barcelona i Palma durant la segona meitat del segle XVIII. Ens fa un veritable mapa de les actituds i de la identitat catalana/"en català" i de la implementació del "programa" o "agenda" que, de manera, no gens oculta i sí expressament "por justo derecho de conquista", el Decret de Nova Planta pretenia aplicar: substitució lingüística, redreçament de les actituds i substitució d'identitat (nacional).

Anna Isabel Peirats (Universitat Catòlica de València Sant Vicent Màrtir) analitza el sentit que cobra el somni en la literatura medieval en l'occident europeu, bé sia el somni com a estat divers del de la vigília, bé sia el somni com a visió o revelació de garantia espiritual. El valor afegit d'aquest article és que, a més, de l'encert escandall de les subtileses de l'anàlisi del *somnium* en què pren en consideració les referències bíbliques, les clàssiques (Macrobi i Ciceró), les romàniques de Jean de Meung, Boccaccio i Matheolus, hi incorpora la del somni en l'*Spill* de Jaume Roig, una altra de les obres cabals de la literatura en català creada a València a mitjan segle XV.

José Gómez Galán (Metropolitan University –AGMUS, Puerto Rico, EUA–, Universidad Católica de Ávila & Universidad de Extremadura) realitza una anàlisi metodològica i conceptual per (re)definir el mudèjar com a estil artístic pròpiament dit, i estableix que és possible parlar de "mudejarisme" com a expressió cultural i estil artístic d'un moment històric i geogràfic únic.

Jose Vicente Cabezuelo Pliego (Universitat d'Alacant) examina amb vocació d'exhaustivitat la relació de la poderosa família Manuel, i especialment, del noble Juan Manuel, amb els dominis valencians de la Corona d'Aragó a través de les convulsions que el sud valencià i els dominis dels Manuel van experimentar des del darrer quart del segle XIII i fins a mitjan segle XIV. Es tracta d'un treball que analitza amb rigor documental una època apassionant en què la Corona d'Aragó va expandir-se cap al sud en guerra contra Castella i va consolidar la seua posició, alhora que els Manuel, i Juan Manuel feia equilibris per no ser traïdor a Castella, i, alhora, no guanyar-se l'enemistat del conqueridor, la Corona d'Aragó, i poder conservar tant com

Antonio CORTIJO OCAÑA & Vicent MARTINES (orgs.). *Mirabilia / MedTrans 5 (2017/1)*

New Approaches in the Research on the Crown of Aragon

Nous aspectes en la investigació sobre la Corona d'Aragó

Novos aspectos nas investigações sobre a Coroa de Aragão

Jan-Jun 2017/ISSN 1676-5818

fóra possible (d)els seus estats i feus. Aquesta anàlisi cobra, si més no, més interès si tenim en compte que hom atén especialment als fets i jocs d'equilibri de Don Juan Manuel, qui serà, amb raó, un gran clàssic de les lletres hispàniques o ibèriques (en espanyol) i europees. Aquest tracta i ha de fer equilibris per mantenir les seues possessions en un context en què trobem altres grans senyors i intel·lectuals com ell i ens ajuda consubstancialment a fer-nos un mapa contextual de les nissagues de poder i intel·lecte que llavors ja s'ensenyorien, en llengua romànica: sobretot Jaume II el Just; abans Jaume I el Conqueridor i Pere el Gran, fill d'aquell; Alfons X el Savi; Ramon Llull; Dante Alighieri...

Un altra contribució al mapa cultural de grans intel·lectuals que també deixaren petjada en el (bon) govern i en el redreçament de la identitat, en aquest cas, a València, és la que firma **Alaitz Xalbidea Berenguer** (Universitat de València). Ens perfila amb detall i rigor el model de valencianismes que el bibliòfil Nicolau Primitiu Gómez Serrano va implementar en l'ambient convuls políticament i cultural de la València del primer terç del segle XX. Ho fa a partir de documentació no tinguda en compte fins ara (el seu *Dietari* –1932-1934– i *Varia I* –1934-1935–) que ens presenten una personalitat tan important com la de Nicolau Primitiu Gómez Serrano d'una manera més personal i menys determinada per les dimensions institucional que ens donen d'ell altres escrits i documentació.

Si la identitat és sempre un procés més que no pas un estat, molt més encara quan hom l'analitza des d'una perspectiva diacrònica. Les gronxades del procés identitari en que es veuen immersos els territoris de la Corona d'Aragó són el tema central d'aquest número. Amb perspectives metodològiques diverses, els articles que hem presentat aprofundeixen en l'exploració de qüestions historicoidentitàries que posen en relació territoris de l'antiga Corona d'Aragó amb altres comunitats culturals i polítiques de la Península Ibèrica i la Mediterrània, ja siga la Nàpols del Magnànim, ja siguen la Castella i el regne de Múrcia de l'època de Pere el Gran i Jaume II, ja siga la Mallorca borbònica del segle XVIII, ja siga la València convulsa de l'època de Nicolau Primitiu Gómez Serrano.

L'anàlisi de la temàtica onírica en la literatura catalana medieval incideix en el mateix tema, atés que proposa que la recepció d'un tema clau panhumanístic (i paneuropeu) enllaça els territoris de la Corona d'Aragó amb Itàlia i la resta de

icm

Antonio CORTIJO OCAÑA & Vicent MARTINES (orgs.). *Mirabilia / MedTrans 5 (2017/1)*

New Approaches in the Research on the Crown of Aragon

Nous aspectes en la investigació sobre la Corona d'Aragó

Novos aspectos nas investigações sobre a Coroa de Aragão

Jan-Jun 2017/ISSN 1676-5818

la Península Ibèrica; i també ho fa la reflexió sobre el caràcter politicoideològic d'una terminologia artística com ara *mudèjar*.